

EN ALMINNELIG KIRKE?

Av Kåre Svebak

Rom 12:2 – la dere ikke lenger prege av den nåværende verden, men la dere forvandle ved at sinnet fornyes, så dere kan dømme om hva som er Guds vilje: det gode, det som er til hans behag, det fullkomne.

I denne verden er kirken alltid under konformitetspress, fristet til å gå «der godtfolk går» og underkjenne dåpens rette bruk i den daglige omvendelse og tro. Med tilpasninger på menneskers vilkår forsømmer kirken sin «misjon» - å forkynne omvendelse og syndenes forlatelse «for alle folkeslag» (Lk 24:47). Det karakteristiske uttrykk er selverklærte kristne, som lik drivtømmer på modernitetens flod, lar seg prege av «den nåværende verden».

Kirketilpasninger i lære og liv imøtekommer menneskers religiøse behov og legitimerer menighetens virksomhet på menneskers vilkår (kulturakkomodasjon). Samtidig bekjenner man en «**hellig, allmenn**» kirke (Apostolicum). En nærliggende forklaring kan være at man oppfatter de *kirkebeskrivende* ord som *formålsbeskrivende* ord om den ideale kirke?

Alle kristne, men især utøverne av hyrde- og læreembetet, blir fristet med «**verdens riker og deres herlighet**», Mt 4:8. Fristende er kirkefordeler gitt på folkesuverenitetens vilkår: «**Alt dette vil jeg gi deg, hvis du vil falle ned og tilbe meg**», v 9. Prisen er kirkens gudgitte bekjennelse og rett under Jesu Kristi herredømme (16:16-19, jf Ef 2:20 om læreformidlingen). Jesu svar må være den bekjennende kirkes svar, v 10f: «**Bort fra meg, satan! Det er skrevet: Herren, din Gud skal du tilbe, og ham alene skal du tjene.**» **Da forlot djevelen ham, og se, engler kom til ham og tjente ham**». Som Herren, så hans tjenere.

Alternativet til kirkens alminneliggjørelse er den *utholdende* tro. Forbilder er kirkens fedre i den gamle pakt (Heb 11). Verden var dem ingenting verdt mot Guds løfte om ham som skulle beseire Guds fiende (1 Mos 3:15), og komme av Abrahams ætt til velsignelse *for alle folk* (12:2f). Abraham trodde løftet, og Gud «regnet ham det til rettferdighet» (NO 1930). Men ingen av kirkens fedre fikk se løftet oppfylt, for Gud ville ikke at de skulle nå fullendelsen uten oss (Heb 11:39f). Deres utholdenhet er en oppmuntring til Jesu etterfølgere i endetidens løp:

Heb 12:2f –For å få den glede han hadde i vente, tålte han korset uten å bry seg om vanæren, og nå har han satt seg på høyre side av Guds trone. Ja, tenk på ham som holdt ut en slik motstand fra syndere, så dere ikke blir trette og motløse.

Den troende kirke «jordens salt» og «verdens lys»

Mt 5:13-16 - Dere er jordens salt! Men om saltet mister sin kraft, kan det da bli til salt igjen? Det duger ikke lenger til noe, men kastes ut og trækkes ned av menneskene. (Jf 7:6. Jes 5:3-7, Klag 1:10f) - Dere er verdens lys! En by som ligger på et fjell, kan ikke skjules. Og når en tenner et lys, setter en det ikke under et kar, men i en stake, så det lyser for alle i huset. Slik skal også deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerninger dere gjør, og prise deres Far i himmelen!

Jesu ord har adresse til Jesu disipler – etter Pinsedagen hans kirkes lemmer. De er *fattige i seg selv* (Mt 5:3). Hvordan kan de da være «*jordens salt*» og «*verdens lys*»? Svaret er han

som priser dem salig. Han er himmelrikets nærvær i tid og rom. Han er frelsens *årsak* og deres tilflukt. Teksten beskriver troens virkning – dens konsekvenshistorie i den enkeltes liv og i kirkens historie. Den bekjennende tro er troende bekjennelse i ord og gjerning (jf Rom 10:6-10). Troen bekjenner Guds tro, gitt fra himmelen: «**Jesus er Herren**», 1 Kor 12:3 (jf Mt 16:16f).

Dere er jordens salt

Salt-bildets poeng er saltets kraft. En tro som ikke bekjenner Jesu person og verk, er en kraftløs forestilling. Den kan være spekulativ, men duger ikke til mer enn «Karlson på taket». Kirkens gudstro er ikke menneskers påfunn. Kilden er «**Guds kraft**», en gang skjult i Jesu tjenerskikkelse, og oppreist fra de døde «**ved Faderens veldige kraft**» (Rom 6:4). Unntaksvis viste han sin Guddoms kraft med undergjerninger, når han selv ville og de fremmet hans oppdrag.

Da Jesu venner tok ham ned fra korset, var «Israels håp og frelser» skjult under korset (Jer 14:8, 17:13, jf Lk 24:21). En korsfestet Messias er et anstøt for jøden. På den tredje dagen avla Gud sitt vitnesbyrd med handlende allmakt og stadfestet Jesu undervisning om sin persons hemmelighet og sin død til løsepeng for alle mennesker. Da den Oppstandne viste seg for øyenvitnene med sitt forherligede legeme, stadfestet han Guds vitnesbyrd. Ved flere anledninger så de hans Guddoms kraft, hørte ham undervise, spiste sammen med ham og tok på ham. Så er Gud troens forsvarer og Jesu fremste vitne. Vi er kalt til å bekjenne Guds vitnesbyrd med Skriftens ord, lært av ham.

Fra den Oppstandne Kristus har apostlene gitt videre «**troens ord**» (Rom 10:8, 17). Det var **ikke «kløktig uttenkte eventyr»** vi kunngjorde, skrev apostelen Peter (1 Pet 1:16). Apostlene forkynte «**Kristus, Guds kraft og visdom**», 1 Kor 1:24. Så er ikke kirkens tro en lovreligion blant andre, men *unik*. Det er også kirkens apostoliske læretradisjon. Til forskjell fra andre tradisjoner mangler den en uklar initieringsfase. På Pinsedagen fremstod den etablerte kirke i samsvar med Guds løfter og den Oppstandnes befalinger. Så er ikke kirkens apostoliske læretradisjon grunnet på menneskers visdom, men på Guds kraft. Troens grunn er Guds løfters oppfyllelse i Jesu lidelse, død og oppstandelse (2:5). I nåtid er han virksom med evangeliet og sakramentene i den forsamlede menighet, og forvaltet på troskapens vilkår, gir han oss forsoningens goder i et gjenopprettet samfunn med åpenbaringsordets Gud. (1 Kor 4:1f)

Det samme fremhever apostelen Johannes, 1 Joh 1:1-3. Kirkens tro er sikkert begrunnet i den Oppstandnes fysiske-konkrete tilstedeværelse blant disiplene. Johannes tilføyer - «**for at deres glede skal være fullkommen**» (v 4). Så har en alminnelig kirke liten interesse utover de religiøse behov, som også andre tilfredsstillere. Evangeliet tilsier og rekker oss ham som er «**Guds kraft til frelse for alle som tror /.../ for i det åpenbares Guds rettferdighet, av tro og til tro**», Rom 1:16f.

Hva er problemet? Et representativt svar gir Herrens ord, Jer 17:5 – **Forbannet er den mann som setter sin lit til mennesker og holder kjød for sin arm, og hvis hjerte viker fra «Vi er svake i ham»**, sier apostelen, «**men vi lever med ham hos dere i Guds kraft**», 2 Kor 13:4. Guds kirke på jorden har «**liten styrke, men har likevel tatt vare på mitt ord og ikke fornek- tet mitt Navn**», sier den Oppstandne, Åp 3:8. Vår styrke er han med sitt munns sverd, 1:16.

Dere er verdens lys

«**JEG ER verdens lys**», sa Jesus den gang om sin persons hemmelighet, Joh 8:12 (jf 1:4f). Verden ble skapt ved ham som er «**en utstråling av Guds herlighet og bildet av hans vesen, og han bærer alt med sitt mektige ord**», Heb 1:3 (jf 2 Kor 4:4).

Lys-bildet beskriver Guds herlighet, en gang synlig til stede over paktens ark, senere til stede med Jesu person i tjenerskikkelsen, og virksom i den trofaste menighet med det forkynte evangelium, og rakt fram i synlige skikkelser.

Uanselig var hans fremtreden den gang. Med uanselige midler er den Oppstandne virksom i sin kirke på jorden. Poenget er ikke formene, men kraften. Han «**kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys**», 1 Pet 2:9. Kalt fra mørket, har ikke kirken samfunn med mørket (2 Kor 6:14). **Vårt «samfunn er med Faderen og med hans Sønn Jesus Kristus**», 1 Joh 1:3f. Dette samfunn er den troende kirkes hemmelighet og rikdom. Fattig i seg selv, er mennesket et mørke, uten Gud og håp, for Guds selvhengivende kjærlighet kjenner de ikke. Tilbake står den kjensgjerning som vår barnelærdom uttrykker med ordene - «Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet og opplyst meg med sine gaver...».

Derfor advarer Herrens apostel mot menneskers kløkt i villfarelsens kunster, og formanner, **Ef 4:15 - la oss holde oss til sannheten og i alle henseender vokse opp i kjærlighet til ham som er hodet, Kristus** (e Sv Kyrkobibel. NT). Andre gjør kirken alminnelig ved å tilsløre det underfulle ved kirkens tro og gudstjeneste, og dens begrunnelse. De skjuler lyset under et kar (Mt 5:15). Det evangelisk-lutherske gudstjenestefellesskap lar lyset skinne i staken.

Den allmenne kirke – den kristne kirke

Avgjørende er saken, som ordet oversetter. Apostolicum har ordet «catholicam» istedenfor «universalis» eller andre ord for «alminnelig». Ordet katolsk beskriver den rett-troende kirkes *geografiske* utbredelse, men ordet fins ikke i Nytestamentet. Det gjør heller ikke ordet «apostolisk», som er føyd til i Den såkalte «nicenske» bekjennelse fra år 325. Ordet apostolisk presiserer den rett-troende kirkes *historiske* utbredelse i tidens løp.

Ordene holder fast ved saken: Guds kirkes utbredelse til folkene kjennes på apostelordets lære fra Faderen ved Sønnen, og gitt videre til kirken i og med apostelordets lære fra ham. Uten denne formidling, er det ikke mulig å lokalisere den rett-troende kirke. Med ordet «apostolisk» sier også vi nei til menneskers overhøyhetskrav (eks biskopen i Rom). Med de kirkebeskrivende ord fra den gamle kirke bekjenner vi Kristi uinnskrenkede og suverene herredømme i Guds **Ene, Hellige, Allmenne og Apostoliske kirke** (NC).

Hvor troens bekjennere samles om evangeliet og sakramentene, forvaltet på troskapens vilkår, der er den oppstandne Kristus virksom med sin Hellige Ånd. Midlene er uanselige, men med dem blir Guds kirke synlig og lokalisierbar. Hjorden kjenner Den gode hyrdes stemme og følger ham, men flyr de fremmedes røst (Joh 10:4f). Det er Ordets regel alle dager, og eneste grunn til å gjenreise det evangelisk-lutherske gudstjenestefellesskap. Bekjennelsen samler på kirkens grunn, lagt i begynnelsen (Ef 2:20).

Da Luther oversatte Apostolicum til tysk, stod han overfor det velkjente oversetterproblem: Hvilket ord skal jeg bruke for å formidle saken? Ordet katolsk var allerede okkupert av pavedømmet. Luther lyttet til folks dagligtale og valgte ordet «kristenhet» (Christenheit). Heller ikke dette ord fins i Nytestamentet, men var egnet til å uttrykke saken. Istedenfor

huset, organisasjonen og prestene, så han for seg *den forsamlede menighet* (ecclesia). Der skal vi søke kirken med de gudgitte kjennetegn, forvaltet på Kristi vegne.

Konkordieboken i norsk oversettelse fra 1866 (Carl Paul Caspari og Gisle Johnson) brukte ordet «kristelig». Det er et honør-ord som mange bruker. Den norske kirkes liturgiform i 1889 valgte ord «alminnelig». Det lød som en profanering i manges ører. Så er vi tilbake til «catholicam» i den latinske teksten. Ordet beskriver Guds Ene, Hellige Kirke «for alle folk» - den *allmenne* kirke. Med bibelundervisning utdyper vi saken.

Alternativet ulikhet eller likhet på kulturgitte vilkår

Vi må unngå å misbruke Jesu ord om «jordens salt» og «verdens lys». Misbruken skjer når man anvender samtidskulturens normer på kirkens lære og gudstjenestefellesskap.

Med ensidig vekt på **ulikhet** går tendensen i retning det selvoppholdende isolat. Deltagerne ser det som sin fremste oppgave å vedlikeholde den etablerte virksomhet, inklusive språkbruk og adferdsformer fra flere generasjoner tilbake. Her merker vi oss vekkelsesbevegelsenes karakter av motkultur i sin tid. Deres kasuistikk-moral var et sosialt produkt som ga beskjed om forfengelig og verdslig levevis. Dermed var det duket for en indre problematikk i generasjonsløpet, hvor ungdomsgenerasjonen til enhver tid har andre sosiale erfaringer og en annen referanseramme enn besteforeldregenerasjonen.

Med hensyn til tradering, er *mellomgenerasjonens* medvirkning av sentral betydning. Trofast mot de gamles sedvaner – og av omsorg for barn og ungdom, kan man legge vekt på en kristeliggjort, men *kulturbetinget* adferd fra fortid. På dette vilkår unndrar man seg det verdslige liv med dets moter og luner. Det underliggende problem er dette: Hva skal ha første prioritet i døptes liv? Avslørende er bruken av «Herrens dag» - søndagen. Hvordan kan «den lille flokk» motivere til kirkegang og gjøre gudstjenesten til ukens høydepunkt for både små og store? Svaret er gitt med gudstjenestens underfulle begrunnelse i en bevitnet Jesus-historie, og gitt med de tegn som bevitner hans virksomme nærvær. Mange døpte gjør ikke lenger forskjell på helg og yrk. Vi må begrunne og synliggjøre forskjellen på *evangelisk* vis.

Her er mitt poeng den asketisk-puritanske kasuistikk-moral. Den må unngås, skal søndagsbruken bli en glad historie. Med troens uttrykk i liturgiske ordninger gir det evangelisk-lutherske gudstjenestefellesskap hengivne tilbakemeldinger til åpenbaringsordets Gud. Det liturgiske formular gir anvisninger om et samarbeid mellom prest og lekfolk (kom i hu).

Interessefellesskap i praktisk kirkepolitikk

Jesus-ordet ble også misbrukt i den liberale tradisjon siden opplysningstiden (1700-tallet). **Likhets**markeringer skjedde på *samtidskulturens* vilkår. Resonnement: Skal saltet få ønsket virkning, må saltet spres på maten. Skal kristne kunne påvirke samfunnsutviklingen i ønsket retning, må de delta i samfunnsdebatten, være sosiale entreprenører og gjøre seg valgbare til «styre og stell». Med bidrag til allmennyttens skulle kristne legitimere kirkens nærvær på samfunnets arena.

Virkingen ble den alminneliggjorte kultur under parolen «kirke og kultur». Med stor konsekvens fremstod den *assimilerte* kulturkirke med de tilbud som dannede mennesker etterspør. Men Jesus-ordet sier ingenting om saltklump og spredning.

Kontrasten til konservative i opposisjon gir inntrykk av uforlikelige motsetninger. Praxis tegner et annet bilde. Prester av ulik observans var bundet til hverandre på «tjenesteveien», og prest og lekfolk var sammenbundet i «forvaltningskirken». Med kjennskap fulgte vennskap, tross underliggende lærekonflikter. Ulike grupperelasjoner i lokalmiljøet hadde dessuten interesse av prestens gjerning i en sognekirke for alle. Men på hvilket vilkår?

Det radikale lekfolk foretrakk statskirken, men holdt samarbeidet med presten nede på et «kirkerettslig minimum». Tross motforestillinger, lyktes det for Den norske kirke å bli organisert i råds- og møtestruktur «til topps». Forutsetningene var gitt med felles interesser og betraktningmåter. Noen eksempler:

- Det abstrakt-funksjonelle prekenembete i lavkirkelige organisasjoner, og Den norske kirkes embetsstruktur forankret i Kongens embetsverk, begge med stats- og folkekirken som rammeverk.
- Skriftemål og nattverd rangert som handlinger av underordnet betydning.
- Kristentroens begrunnelse i følelse og erfaring.
- Den prioriterte rekkefølge liv og lære, eller etikk og dogmatikk, ga Den norske kirke status som et tjenestefellesskap mer enn et tros- og lærefellesskap.
- Kirkerommets bruk løst fra prekenembetets oppdrag og fullmakter, gitt sognepresten i ordinasjonen. - Kgl res 22 mars 1888 ga sognepresten fullmakt til å la lekmenn tale fra kordøren, «så sant det forelå godt vitnesbyrd fra kjente og pålitelige menn». Dermed ble kirkerommets bruk innordnet demokratiske rettighetsidèer. Senere åpnet en rekke resolusjoner for den profanering som i dag stiller det liturgiske rom i allmenntjenestens tjeneste.

«Kirkestrid» mellom fløyene ble et gjennomgangstema i Den norske kirke på 1900-tallet. Konfliktene gjaldt ikke kirkens evangelisk lutherske bekjennelse, men ledd i Apostolicum, især jomfrufødselen, men også Kristi stedfortredergjerning og legemlige oppstandelse. Senere kom debatten om ordinasjon av kvinner til prekenembetet og den såkalte «helvetesdebatten». Kirkestrid og debatt tegnet bildet av en kirke i strid med sin basis i Bibel og bekjennelse. Det kunne man «leve med», for viktigere var forpliktelsen på vedtatt ordning. Med en fremgangsmåte i strid med bekjennelsen, var kirken havnet i et kirkerettslig vakuum.

Den prosessuelle betraktningmåte

I pietismen kommer den prosessuelle betraktningmåte til uttrykk i læren om «*frelsens orden*», i liberal teologi i synet på en kristentro i *utvikling*. Begge begrunner læremessige nyheter med dypere innsikt enn apostelordets lære fra Skriftens Herre. Betraktningmåten har tre kjennetegn: (1) *Inderlighet* med vekt på opplevelsesmystikk, (2) *individualisme* med vekt på debatt, og (3) *reduksjonisme* med vekt på tilstrekkelig enighet.

Disse kjennetegn har pietistisk og liberal læretradisjon felles med reformerte tradisjoner siden Zwingli, Calvin og Bucer, og felles med den moderne økumenisme og evangelikale protestantisme. Deres preferanse er kirkefellesskap som mennesker godtar på tilstrekkelig grunnlag. Deres styrke er i egne øyne mengdens støtte med løfte om «verdens herlighet».

(1) Inderlighet

Friedrich Schleiermacher (d 1834) var i egne øyne «en herrnhuter på høyere nivå» (Herrnhuter höherer Ordnung). Også liberalere fant evangeliets kjerne i den individuelle Jesusfromhet, på biblistisk vis alene med Bibel og hjertereligion i det private rom. Også liberale betraktet det allmenne prestedømme som uttrykk for det vesentlige i kristendommen. Da må det vesentlige være uavhengig av prestens gjerning som Kristi delegat og forvalter av evangeliet og sakramentene. Konsekvensene er omfattende. Kristentroens begrunnelse forsvant i opplevelsesmystikk og det kirkeorganiserte rammeverk som også lavkirkelige godtok. Fortøyningene til apostolatets kirke løsnet, og kirken var i drift. Den norske kirke fremstod som et debattforum, hvor læren var prisgitt menneskers kamp om interessekontroll.

(2) Individualisme

Karakteristisk ble den allmennreligiøse forestilling om Guds kirkeflokk: Sognemenigheten underveis til en fjern himmel, hvor en bleksottig Gud Fader venter enhver, salig i sin tro. Forestillingen formet presten i allmenhetens bilde, fremmed for kirkens Kristus-samfunn og skjebnefellesskap med apostelordets lære. Presten med den kvasiterapeutiske religion agerte «folkemann», «gemeinslig» og «godt likt av alle». Med aversjon mot konfesjon betraktet han de prester som led omkostningene i Ordets etterfølgelse: Han må jo være gal! (Jf presten Amasja og profeten Amos, Am 7:10-13.) Saltet var uten kraft og menigheten prisgitt fornuftens pavedømme.

(3) Reduksjonisme (el minimalisme)

Den liberale teologitradisjon deler pietismens forkjærlighet for den unge Luther. Også liberale opererer med forestillingen om kirkens reformasjon på "veien videre", men søker på modernistisk vis den fullendte reformasjon i *allmennytt*, gitt til kjenne i læretilpasninger til dominerende idèer i samtiden. Med stor konsekvens fulgte avstandsmarkeringer til "det gamle synet", men alltid på etterskudd av et samfunn i forandring.

Lik pietismen, har også den liberale prioritering omfattende følger for innholdet. Avgjørende ble det gode sinnelag uttrykt i samarbeid og kollegialitet, og uten «nei»-markeringer til vrang lære. Apostelordets lære ble ofret for den kritiske fornuft, og praktisk teologi ble en virksomhet underlagt den praktiske fornuft.

Liberalere fremstod som talsmenn for en *humanisert* kristendom med aktelse for forninner fra henfarne slekters kristentro. Typisk var presiseringen, at Konkordieformelen er ikke bekjennesskrift i Den norske kirke. Presiseringen tjener til å legitimere *reduktive* tolkninger av Confessio Augustana, og likeså reservasjoner mot Herrens bud og apostelordets lære. Disse friheter står i skarp kontrast til den ordningsjustis som ble apostelordets etterfølgere til del i en rekke saker. *Eksempler:* Kvinneprest-reformen, fosterdraps-loven, utenomekteskapelige forhold, partnerskapsloven, konservative prester fradømt «kappe og krage» og de økumeniske avtaler som gjorde Den norske kirke til en «Leuenberg-kirke» .

Det teologiske Menighetsfakultet har gjennomgått en liberalisering siden 1970-tallet. I mørket er alle katter grå. Menighetsprester i Den norske kirke rekrutterer ikke Foreningen for Bibel og Bekjennelse. En gang var vi over 400 prester. Kirkens alminneliggjørelse rammet FBB. Er saltet uten kraft? Er konfesjonen skjult under et kar?

Den allmenne kirke på gudgitte vilkår

Gud reiste Jesus opp fra de døde på den tredje dag. Guds Jesus-vitnesbyrd stadfestet Jesu undervisning i «Skriftene» om sin person og sitt verk: (1) Han er Guds enbårne Sønn, unnfanget av Den Hellige Ånd i jomfru Maria's morsliv, og (2) med sin lidende lydighet inntil døden har han oppfylt Guds lov i alle deler og i alles sted. Gud er en forsonet Gud, og Kristus oppreist på grunn vår rettferdiggjørelse i ham. Guds Jesus-vitnesbyrd er unikt og angår hvert menneskes eksistens på linje med skapelsen. Jesu oppstandelse og kirkebefalinger – og intet annet! - legitimerer menighetens gudstjenestefellesskap på den intakte grunnvoll (Ef 2:20).

I Jesu navn skal omvendelse og syndenes forlatelse forkynnes for alle folkeslag (Lk 24:47). Forkynnelsen skal formidle den rett utlagte Skrift fra dens Herre, og menigheten høre Den gode hyrdes stemme (Joh 10, 1 Kor 15:1-4). Dåpundervisningen skal lære døpte å holde alle hans befalinger til kirken. Det er døptes nåderett. (Mt 28:19f, jf Apg 2:38, 13:38, 15:14-18). Himmelrikets løse- og bindenøkler skal være i bruk. Og med Herrens Nattverd skal vi kommunisere kirkens samfunn, motta alterets sakrament til gave, og med Den Hellige Ånds hjelp ihukomme Sønnens verk for Faderen. Kristus forener på kirkens grunn (Ef 4).

Det sekulær-liberale samfunn er i seg selv en utfordring til konfesjonelle lutheranere, om fornyet besinnelse på det enestående og usammenlignbare ved kirken lære og liv. «Guds hemmeligheter» (1 Kor 4:1f) er i eksklusiv mening kilden til kirkens gudstro og gudstjeneste. Herrens apostler og deres etterfølgere er Guds gaver, gitt **«til de helliges fullkommengjørelse, til embetets gjerning, til Kristi legemes oppbyggelse»** (Ef 4:12. Sv Kyrkobibel. NT). Dette prekenembete er ikke oppfunnet av mennesker, men innstiftet av Gud. Poenget er ikke presten, men den Oppstandnes nærvær, virksom gjennom sine delegater i deres trofaste gjerning. Hvis ikke, ville den evangeliske messe vært ukjent i denne verden.

Like fra begynnelsen har kirken holdt fast ved apostlenes lære fra Kristus, og stått frem som rett-troende kirke eller «konfesjon» i nytestamentlig mening (homologi). Apg 2:42. Guds Ene Hellige Kirke trer ikke frem på noen annen måte. En illustrasjon gir Luthers elever:

«Av denne vår erklæring kan alle og enhver, venn og fiende, klart finne ut at vi ikke har til hensikt å prisgi noe av Guds evige, uforanderlige sannhet (noe som det heller ikke står i vår makt å gjøre) for timelig freds, ros og enighets skyld. En slik fred og enighet ville heller ikke bestå fordi den ville være i strid med sannheten og sikte på å undertrykke den. - Enda mindre har vi i sinne å pynte på eller dekke over noen forfalskning av den rene lære og offentlig fordømte villfarelser. Men vi har en hjertelig lyst og kjærlighet til enighet og er for vår del av hjertet tilbøyelige og ivrige til etter beste evne å fremme en slik enighet. - Vi ønsker en enighet som ikke krenker Guds ære, som ikke prisgir noe av det hellige evangeliums guddommelige sannhet, som ikke gir plass for den minste villfarelse, men bringer fattige syndere til rett og sann omvendelse, oppreiser dem ved troen, styrker dem i den nye lydighet slik at de på den måten blir rettferdige og evig frelst ved Kristi fortjeneste alene osv.» (FC SD 11:95-96. Jf samme,12:40.)

Luther eller Melancton!

Kirkens historie er hele veien historien om nådemidlenes bruk og sataniske fristelser. Den tyske presten og reformasjonshistorikeren Jürgen Diestelmann (+ jan 2015) har rett i sin påminnelse: Vi må velge mellom de motstridende normer og motiv representert ved henholdsvis bekjenneren Martin Luther og den kompromiss-søkende Filip Melancton. Tross advarsler i årenes løp, tok Luther vennens forsiktighet i beste mening og beskyttet sin yngre venn. Melancton på sin side unngikk å gå åpent fram overfor Luther. Han misbrukte Luthers

vennskap, inntil de taktiske reservasjoner mot Kristi ord kom åpenlyst til uttrykk i Luthers siste leveår. Det hviler uhygge over kirkens blandede beskaffenhet (CA 8). Det er da vel ikke meg, Herre?

Årsaken til bruddet var motstridende motiv. Vi må velge: Enten *bekjennelseskirke* i apostelordets etterfølgelse, eller *unionistisk kirke* med rom for reservasjoner mot apostelordets lære. Enten bekjennelseskirke under utøvelse av kirkens gudgitte rett, eller unionistisk kirke under utøvelse av «menneskelig» rett. Enten oppbygge eller ødelegge.

Med stor konsekvens førte «filipistisk» kirkepolitikk til lutherdommens konfesjonelle ødeleggelse, først i kirker underlagt fyrstemaktens kirkejus, senere tilpasset det liberale demokratis rettighetsidéer. Slike kirker ble «lutherske» av formalitet – i nyere tid med «luthersk profil». Hvor kirkens rett er skilt fra kirkens bekjennelse, er kirkeredning spilt møye. Samtidig viser både historien og vår kirkesituasjon at kirkens bekjennelse og rett blir ikke gjenforent fordi man skiller stat og kirke, eller har status som «frikirke».

Vi har all grunn til å frykte virksomheter på den brede plattform. De er den gamle historie om førstefødselsretten, solgt for en tallerken linsevelling (1 Mos 25:27-34). Med fornektende reservasjoner og tilslørende kompromiss mister saltet sin kraft. «*Det duger ikke lenger til noe, men kastes ut og trækkes ned av menneskene*», Mt 5:13 (jf kirkerettens grunnregel, 7:6). Derfor formaner Jesus oss til å etterfølge ham. Han og ingen annen er Lovens oppfyller og troens rettferdighet, v 3 og 17. Med ham til gave, er vi kalt til å følge hans eksempel i gode gjerninger med lovprisning Gud Faders ære, v 16 (1 Pet 2:12, 21).

Den trofaste kirke i Ordets etterfølgere har mange forbilder, først kirkens fedre i den gamle pakt (Heb 11), så Herrens apostler og blodvitner gjennom kirkens historie, og de er mange i den siste tid. Hertil kommer de store bekjennere og små korsbærere før oss. De vitner om den allmenne kirke i apostelordets etterfølgelse på *Guds* vilkår.

Valget står mellom Luther eller Melancton. Lutherske gudstjenestefelleskap bevitner Jesu Kristi virksomme nærvær i den forsamlede menighet. Det kan ikke skje på noen annen måte enn med løse- og bindemaktens embete, som Kristus innstiftet og ga fullmakt til å forvalte evangeliet og sakramentene på troskapens vilkår. Fra dette gudstjenestefelleskap under Kristi herredømme blir vi utsendt til gode gjerninger, enhver i sitt kall. Og dit kommer vi tilbake for å holde hans befalinger, bli stadfestet i dåpens nådepakt, og leve i samfunn med alle Guds hellige i himmelen og på jorden. Denne *virkelighet* bekjenner vi med ordene «en hellig, allmenn kirke», som er Guds Ene Hellige, Allmenne og Apostoliske kirke. Kristi kirkebrud er så visst ingen alminnelighet!